

Toimenpideoite TPA 9/2019 vp

Terhi Koulumies kok ym.

Toimenpideoite koulukiusaajan opetuspaikan vaihtamisesta

Eduskunnalle

MLL:n ja Vaasan yliopiston toteuttama ja Kunnallisalan kehittämssäätiön rahoittama Pelastakaa koulukiusattu -tutkimuksen mukaan Suomen peruskouluissa toistuvan kiusaamisen kohteeksi joutuu keskimäärin 6—10 prosenttia oppilaista päivittäin. Suomalainen oikeusjärjestelmä ja koulujen kyky puuttua ongelmiin on koulukiusaamisen kohdalla puutteellista.

Keskimääräistä yleisemmin viikoittaista kiusaamista kokevat kouluterveyskyselyn mukaan nuoret, joiden äidin koulutustaso on enintään perusaste, jotka ovat ulkomaalaistaustaisia, joilla on jokin fyysinen tai kognitiivinen toimintarajoite ja jotka on sijoitettu kodin ulkopuolelle. Tulosten mukaan vaikuttaa siltä, että fyysinen väkivalta koulukiusaamisen muotona on jopa hieman kasvussa, ja myös esimerkiksi rahaa tai tavaraa varastetaan tulosten mukaan aiempaa useammin.

Vakavimmissa tilanteissa pitäisi puhua koulukiusaamisen sijasta kouluväkivallasta. Kiusaaminen on rikollista toimintaa, kun se täyttää lainsäädännössä rikokselle asetetut tunnusmerkit. Kiusaamiseen voidaan soveltaa mm. kunnianloukkaukseen, laittomaan uhkaukseen, lievään pahoinpitelyyn ja pahoinpitelyyn liittyviä lainpykäläiä. Myös kiusaajan rikoskumppanina, avunantajana ja yllyttäjänä toimiminen on lain mukaan rangaistava teko.

Koulussa kiusatuiksi tulleet oppilaat kertovat, että aikuiset eivät aina ole puuttuneet kiusaamiseen. Opettajat tarvitsisivat lisää keinoja kiusaamisen havaitsemiseen, ja kiusaamisen ehkäisemiseen vaatii pitkäjänteistä työtä ja yhteistyötä koulun, kouluterveydenhuollon ja kodin välillä. Myös muut oppilaat voivat saada kiusaamisen loppumaan. Kun pieni, mutta arvostettu ryhmä oppilaita siirtyy kiusatun puolelle, on mahdollista, että muutkin avaavat silmänsä.

Nykyiset kurinpitotoimet erittäin raaissa kiusaamistapauksissa ovat riittämättömiä tekijän kannalta, eivätkä ne korjaa uhrille aiheutunutta vahinkoa tai anna uhrille riittävää suojaa. Äärimmäisissä tilanteissa, joissa ainoaksi toimivaksi ratkaisuksi on nähty siirtää oppilas toiseen kouluun, on lähtijä yleensä ollut uhri. Se asettaa jo ennestään vaikeassa asemassa olevan uhrin kohtuuttomaan tilanteeseen, kun hän joutuu siirtymään täysin uuteen sosiaaliseen ympäristöön. Olisi oikeudenmukaisempaa, että koulua joutuisi vaihtamaan kiusaaja. Se antaisi niin uhrille kuin koko yhteisöllekin oikeanlaisen signaalin ihmisarvon kunnioittamisesta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä.

Selvitettäessä ratkaisua siihen, kumman osapuolista on tarpeen vaihtaa koulua, pitää tavoitteena olla uhrin paluu mahdollisimman normaaliin arkeen. Pitää huomioida ja painottaa uhrin toive joko jäädä nykyiseen kouluun tai siirtyä uuteen kouluun, ja sen toiveen tulee olla pohjana korjaa-

Toimenpidealoite TPA 9/2019 vp

ville toimenpiteille. Lähtökohtaisesti, jos katsotaan, että koulunvaihto on ratkaisu, pitäisi koulunvaihtajan olla kiusaaja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön korjaamiseksi siten, että oppilaan opetuksen järjestämispaikkaa voidaan perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syyistä vaihtaa, jotta hänen toiselle koulun oppilaalle aiheuttamansa merkittävä ruumiillinen tai henkinen vahinko saadaan loppumaan. Oppilaalle ja hänen vanhemmilleen on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, ja mahdollisesta uuden koulupaikan määrittämisestä on ilmoitettava kunnan sosiaalihuollon viranomaisille.

Helsingissä 10.9.2019

Terhi Koulumies kok
Mari-Leena Talvitie kok
Marko Kilpi kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Mia Laiho kok
Heikki Vestman kok
Ruut Sjöblom kok